

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Jaká je motivace seniorů ke studiu univerzit třetího věku?

Autor práce: Bc. Adéla Blažková

Obor studia: PVČ, kombinovaná forma

Posudek vypracovala: Mgr. Věra Suchomelová, Th.D

Datum: 24.8.2020

Jedná se o přepracovanou verzi neobhájené diplomové práce.

Autorka redefinovala cíl práce, který nově dělí na poznávací, symbolický a aplikační. Poznávacím cílem je „pomocí výzkumu zjistit, co motivovalo studenty univerzity třetího věku k tomu, aby se do studia pustili.“ Vzhledem k tomu, že autorka avizuje kvantitativní šetření, cíl by měl aspirovat obecnějším směrem (spojení „pustit se do studia“ by bylo vhodné nahradit méně lidovým výrazem).

Symbolickým cílem práce je dle autorky „poukázat na spokojenost seniorů s U3V a na vybrané aspekty studia, které pozitivně zasahují do života účastníků (...)“. Takto formulovaný cíl předjímá výsledek – autorka nemůže dopředu vědět, že senioři jsou se studiem spokojeni.

Formální stránka:

Diplomová práce je i po úpravách na spodní hranici doporučeného rozsahu (70 normostran). Velkou část textu zabírají komentáře k výsledkům všech otázek v dotazníku, přičemž zdaleka ne všechny otázky jsou podstatné pro směřování diplomové práce. Např. otázka č. 1: na jaké škole studujete? V této otázce autorka pouze konstatuje procentuální rozvržení respondentů ve třech typech U3V, kde dotazníkové šetření provázela. Otázky, se kterými autorka dále nepracuje, by bylo vhodné vložit do přílohy (pak by ale práce byla pod limitním rozsahem).

Autorka oproti předchozí verzi rozšířila bibliografický aparát a cituje v souladu s normou.

Jazyková a stylistická stránka:

I druhé verzi práce by prospěla pečlivější gramatická a zejména stylistická korektura. V textu se vyskytují gramatické chyby (zejména v interpunkci) či obtížně srozumitelná souvětí, styl psaní místy neodpovídá odbornému stylu (zejména v komentářích k jednotlivým grafům, např. str. 54, 58).

Obsahová stránka:

Teoretická část je v přepracované verzi rozšířená, autorka doplnila některé aktuální studie na podobné téma. Přesto v teoretických kapitolách přetrvávají některé nedostatky, na které byla autorka upozorněna.

V kapitole 1.2. (Motivační zdroje) autorka uvádí jako jeden ze základních zdrojů motivace potřeby. Oproti původní verzi autorka doplnila téměř jednostránkovou přímou citací z Vývojové psychologie M. Vágnerové bez jakéhokoliv vlastního zhodnocení či porovnání s jinými autory.

V kapitole 1.3 (Motivy) se opět věnuje potřebám, tentokrát jako motivačním zdrojům. Není jasné, jak autorka vnímá rozdíl pojmů. Autorka opomíjí další témata, která jsou s tématem motivace a vzdělání spojená, jako např. vliv emocí a dalších aspektů na schopnost celoživotního učení. Vzhledem k významu kapitoly pro empirickou část je tato kapitola i v nové verzi zpracována nedostatečně.

Ve druhé kapitole (Vzdělání seniorů) v části 2. 9. charakterizuje U3V zapojené do výzkumu. Na rozdíl od dvou dalších, v podkapitole zabývajících se U3V na Teologické fakultě autorka pouze doslovně zkopírovala výčet aktuálně nabízených oborů v konkrétním roce bez jakéhokoliv kontextu. Nezabývá se přitom formou ani metodami výuky, které jsou pro porozumění otázky motivace podstatné.

Také v empirické části přetrvávají některé nedostatky, na něž byla autorka v předchozím posudku a při obhajobě upozorněna.

V původní práci chyběl popis tvorby dotazníku, z něhož by bylo zřejmé, podle jakého klíče autorka volila otázky, jak dotazník navazuje na předchozí teoretickou část a jakým způsobem právě zvolené otázky vedou k naplnění cíle (cílů) práce.

V přepracované verzi se autorka tomuto problému věnuje v jedné poměrně nesrozumitelné větě (str. 37): *„Dotazník je vytvořen mou vlastní iniciativou na základě nastudované literatury, v něm byly stanoveny takové otázky i odpovědi, aby naplňovaly cíl diplomové práce a to tak, aby odpovědi byly tematicky zastoupeny pro objektivní zpracování a nenutily respondenta zařadit se do některé z nabízených variant a skutečně vypovídaly o jeho osobě.“* Postup práce ve výše uvedené smyslu tak zůstává nejasný.

V metodologii kvalitativní části výzkumu autorka avizuje metodu ohniskové skupiny. Opět neuvádí, na jakém základě tvořila jádro otázek a jak se tyto otázky vztahují k datům získaným z dotazníků. Ve výzkumné části tak figurují dvě baterie otázek (dotazník a ohnisková skupina), jejichž propojení s teoretickou částí ani vzájemná souvislost není zcela jasná.

V přepracované verzi se autorka více zaměřuje na interpretaci dat. I v této verzi chybí hlubší vhled, hledání vzájemných souvislostí a vztahů.

V komentáři k otázce č. 17 například interpretuje výsledky tak, že nejpreferovanějším typem výuky v rámci U3V je vlastní tvorba (i na obecné rovině). Pomíjí přitom skutečnost, že 40 % respondentů jsou právě studenti oborů založených zejména na vlastní tvorbě (výuka na hudební nástroj či kreativní obory) a při výběru jiné školy výsledky mohly být jiné.

Otázka č. 21: Ze zjištění, že 61 % respondentů se setkává se spolužáky z U3V i ve volném čase, autorka usuzuje, že tento způsob studia je benefitem zejména pro osamělé seniory, kteří zde

naváží nové vztahy. Co když ale právě ti osamělí jsou mezi 39 % těch, kteří se s nikým nescházejí, a výsledek pouze potvrzuje, že sociálně aktivní senioři jsou aktivní i v rámci U3V? K rozkrutí tohoto problému by mohla sloužit právě ohnisková skupina.

Otázka č. 23 se jako jedna z mála vztahuje přímo k motivaci. Autorka konstatuje, že 86 % studentů považuje lektora za motivační prvek. Vzhledem k absenci doplňující otevřené otázky se čtenář nedozví, proč tomu tak je a čím lektor motivuje nejvíce. Hlubší data by bylo možné získat v rámci ohniskové skupiny, kde je ale otázka lektora zcela pominuta. Na tuto skutečnost byla autorka upozorněna již v minulém oponentním posudku.

V kapitole 3. 6., „Shrnutí a vyhodnocení výzkumu“, autorka uvádí:

„Hlavním poznávacím cílem práce bylo zjistit, jaká je motivace seniorů ke studiu na univerzitách třetího věku. Tento cíl jsem naplňovala pomocí následujících otázek:“ Svůj závěr ale opírá o data získaná položením jedné jediné otázky: „Co Vás vedlo k zahájení studia v tomto pokročilém věku?“ (tady si dovoluji poznamku, že otázka vyznívá ageisticky, zvláště když si studentka sama zvolila dolní hranici věku 50 let).

Motivy, které autorka ve shrnutí uvádí jako stěžejní, doslova kopírují možnosti, které v odpovědi na otázku č. 10 senioři uváděli nejčastěji: zájmy, výplň volného času, touha po znalostech, začlenění do společnosti. Autorka nezmiňuje jiné motivy, ke kterým by došla analýzou dalších dat, ani svá zjištění nepropojuje s poznatky v přehledové části. Zdá se tak, že považuje hlavní cíl práce za splněný na základě vyhodnocení jedné otázky v dotazníku.

Závěr a hodnocení

Práce splňuje minimální rozsah 70 normostran, nicméně obsahuje části, které se nevztahují k cíli práce a jako takové by patřily do přílohy. Je zřejmé, že autorka provedla některé úpravy, které zvýšily kvalitu práce. Rozšířila citační aparát, doplnila přehledovou část, doplnila teoretický rámec výzkumné části a na rozdíl od původní verze se pokouší o hlubší interpretaci dat. Je škoda, že podstatné nedostatky v práci nadále zůstávají.

Práci po zvážení všech okolností doporučuji k obhajobě, ve které by autorka měla objasnit tyto otázky:

- Jakou roli hrají v procesu celoživotního učení emoce?
- V čem vidí autorka propojení teoretické a empirické části své diplomové práce?
- Podle jakého klíče autorka tvořila otázky do dotazníku?
- Jakým způsobem ohnisková skupina navazuje na dotazníkové šetření?

Sucomelova

